

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 15ης Ιανουαρίου 2013*

«Κρατικές ενισχύσεις — Απευθείας ανάθεση συμβάσεως παραχωρήσεως για την κατασκευή και τη μεταγενέστερη διαχείριση τμήματος αυτοκινητοδρόμου — Απόφαση να τεθεί η καταγγελία στο αρχείο — Προσφυγή ακυρώσεως — Πράξη δεκτική προσφυγής — Νομιμοποίηση — Άμεσος επηρεασμός της προσφεύγουσας — Παραδεκτό — Έννοια της ενισχύσεως — Κρατικοί πόροι»

Στην υπόθεση T-182/10,

Associazione italiana delle società concessionarie per la costruzione e l'esercizio di autostrade e trafori stradali (Aiscat), με έδρα τη Ρώμη (Ιταλία), εκπροσωπούμενη από τον M. Maresca, δικηγόρο,

προσφεύγουσα,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τους P. Rossi και D. Grespan,

καθής,

υποστηριζόμενης από

την **Concessioni Autostradali Venete – CAV SpA**, εκπροσωπούμενης από τους C. Malinconico και P. Clarizia, δικηγόρους,

παρεμβαίνουσα,

με αντικείμενο αίτημα να ακυρωθεί η απόφαση της Επιτροπής, της 10ης Φεβρουαρίου 2010, περί απορρίψεως της καταγγελίας που κατέθεσε η προσφεύγουσα σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που φέρεται να χορήγησε η Ιταλική Δημοκρατία στην CAV,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους I. Pelikánová (εισηγήτρια), πρόεδρο, K. Jürimäe και M. van der Woude, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 20ής Ιουνίου 2012,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Με έγγραφο της 10ης Ιουλίου 2008 (στο εξής: καταγγελία) προς την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η Associazione Italiana delle Società Concessionarie per la costruzione e l' esercizio di Autostrade e Trafori stradali (Aiscat), προσφεύγουσα, κατήγγειλε, μεταξύ άλλων, την παράβαση από την Ιταλική Κυβέρνηση των κανόνων της Ένωσης περί προσβάσεως στην αγορά, περί ανταγωνισμού και περί κρατικών ενισχύσεων. Κατ' αυτήν, οι ιταλικές αρχές, δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 290, του νόμου 244, της 24ης Δεκεμβρίου 2007 (τακτικό συμπλήρωμα στη *GURI* [Ιταλική Εφημερίδα της Κυβερνήσεως], αριθ. 300, της 28ης Δεκεμβρίου 2007), ανέθεσαν απευθείας στην παρεμβαίνουσα εταιρία Concessioni autostradali Venete – CAV SpA, στο κεφάλαιο της οποίας συμμετέχουν η περιφέρεια του Βένετο (Ιταλία) και η κρατικής ιδιοκτησίας Azienda nazionale autonoma delle strade SpA (ANAS), τη σύμβαση παραχωρήσεως για τη διαχείριση και για την τακτική και έκτακτη συντήρηση του τμήματος του αυτοκινητοδρόμου A4 που είναι γνωστό ως «Passante di Mestre» (στο εξής: Passante).
- 2 Η Passante είναι τμήμα αυτοκινητοδρόμου, σε λειτουργία από τις 8 Φεβρουαρίου 2009, το οποίο μπορούν να χρησιμοποιούν οι χρήστες αντί του αυτοκινητοδρόμου A57, που είναι γνωστός ως «Tangenziale di Mestre», ή/και αντί του αυτοκινητοδρόμου A27, και το οποίο συνδέει, προς τις δυο κατευθύνσεις, αφενός, την Πάδοβα (Ιταλία) και, αφετέρου, προς μεν τον βορρά, το Belluno (Ιταλία), προς δε την ανατολή, την Τεργέστη (Ιταλία). Η κατασκευή του τμήματος αυτού του αυτοκινητοδρόμου αποσκοπούσε στην αποσυμφόρηση των αυτοκινητοδρόμων A57 και A27. Για τις ανάγκες της παρούσας αποφάσεως, η ονομασία «Tangenziale» θα χρησιμοποιείται για τα τμήματα των αυτοκινητοδρόμων A57 και A27 αντί των οποίων οι χρήστες μπορούν να χρησιμοποιούν την Passante.
- 3 Με έγγραφο της 4ης Νοεμβρίου 2009, το οποίο υπεγράφη από τη διευθύντρια της διευθύνσεως «Εσωτερική αγορά και αειφόρος ανάπτυξη» της Γενικής Διευθύνσεως (ΓΔ) «Ενέργεια και μεταφορές», η Επιτροπή ενημέρωσε την προσφεύγουσα ότι, βάσει των διαθέσιμων στοιχείων και, ειδικότερα, βάσει των διατάξεων των συμβάσεων περί διαχείρισεως της Passante από την CAV, η στοιχειοθέτηση οποιουδήποτε αδικαιολόγητου πλεονεκτήματος υπέρ της CAV θεωρούνταν αποκλεισμένη. Επιπλέον, στο τέλος του εν λόγω εγγράφου, επισημαινόταν ότι το έγγραφο αυτό αποστέλλοταν σύμφωνα με το άρθρο 20, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, περί των λεπτομερειών εφαρμογής του άρθρου [88] ΕΚ (ΕΕ L 83, σ. 1).
- 4 Με έγγραφο της 12ης Νοεμβρίου 2009 η προσφεύγουσα ενέμεινε στην καταγγελία της, ζητώντας από την Επιτροπή να εξετάσει την επίμαχη σύμβαση παραχωρήσεως προς την CAV υπό το πρίσμα της άνευ διαγωνισμού αναθέσεως της κατασκευής και της διαχείρισεως της Passante, καθώς και υπό το πρίσμα της αυξήσεως της τιμής των διοδίων στους αυτοκινητοδρόμους A57 και A27 οι οποίοι αποτελούσαν εναλλακτική διαδρομή σε σχέση με την Passante.
- 5 Στο έγγραφο αυτό, η προσφεύγουσα υπογράμμισε ειδικότερα ότι, όσον αφορά την προβαλλόμενη παράβαση των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, η τιμή των διοδίων στην Tangenziale αυξήθηκε προκειμένου να εξασφαλιστεί για τους χρήστες η αντιστοιχία της τιμής των διοδίων για μια πλήρη διαδρομή και στα δυο τμήματα των αυτοκινητοδρόμων, παρά το γεγονός ότι η Passante ήταν μακρύτερη από την Tangenziale. Δεδομένου ότι τα έσοδα από την αύξηση αυτή εξυπηρέτησαν τη χρηματοδότηση της κατασκευής της Passante, η CAV, ως εταιρία υπεύθυνη για τη λειτουργία της Passante, κατέστη αποδέκτης κρατικής ενισχύσεως.

- 6 Με έγγραφο της 10ης Φεβρουαρίου 2010, το οποίο υπεγράφη εκ νέου από τη διευθύντρια της διευθύνσεως «Εσωτερική αγορά και αειφόρος ανάπτυξη» της ΓΔ «Ενέργεια και μεταφορές» (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), η Επιτροπή απάντησε στο νέο αυτό έγγραφο, στηριζόμενη και πάλι στο άρθρο 20, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 659/1999.
- 7 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, πρώτον, η Επιτροπή επισήμανε ότι, όσον αφορά το ζήτημα της απευθείας αναθέσεως της επίμαχης συμβάσεως παραχωρήσεως, στις 14 Απριλίου 2009 έθεσε τέλος στην κινηθείσα διαδικασία παραβάσεως αριθ. 2008/4721, δεδομένου ότι πληρούνταν οι οριζόμενες από τη νομολογία του Δικαστηρίου προϋποθέσεις για την απευθείας ανάθεση της συμβάσεως παραχωρήσεως στην CAV.
- 8 Δεύτερον, όσον αφορά την προβαλλόμενη παράβαση των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, η Επιτροπή τόνισε ότι από τα στοιχεία που διέθετε δεν προέκυπτε παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 9, της οδηγίας 1999/62/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 1999, περί επιβολής τελών στα βαρέα φορτηγά οχήματα που χρησιμοποιούν ορισμένα έργα υποδομής (ΕΕ L 187, σ. 42), όπως τροποποιήθηκε. Εξάλλου, δεδομένου ότι η καταβολή των διοδίων από τους χρήστες της Tangenziale γινόταν απευθείας στην CAV, προφανώς δεν ετίθετο ζήτημα χρήσεως κρατικών πόρων. Επιπλέον, οι υποχρεώσεις που επιβλήθηκαν στην CAV με διάφορες διατάξεις της συμβάσεως παραχωρήσεως απέκλειαν ως εκ της φύσεώς τους οποιοδήποτε πλεονέκτημα υπέρ της CAV.
- 9 Τέλος, τρίτον, η Επιτροπή έκρινε ότι το γεγονός ότι η Ιταλική Κυβέρνηση, μέσω της αναθέσεως της συμβάσεως παραχωρήσεως στη δημόσια ιδιοκτησία επιχείρηση CAV, έθεσε υπό τον έλεγχο της μια αγορά η οποία είχε προηγουμένως απελευθερωθεί, ήτοι την αγορά των αυτοκινητοδρόμων με διόδια, δεν συνεπαγόταν κατ' ανάγκη τη χορήγηση κρατικής ενισχύσεως υπέρ της CAV.

Η διαδικασία και τα αιτήματα των διαδίκων

- 10 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 19 Απριλίου 2010 η προσφεύγουσα άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.
- 11 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 2 Ιουλίου 2010 η Επιτροπή προέβαλε ένσταση απαραδέκτου βάσει του άρθρου 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου. Η προσφεύγουσα κατέθεσε τις παρατηρήσεις της επί της ενστάσεως απαραδέκτου της Επιτροπής στις 30 Ιουλίου 2010.
- 12 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 17 Δεκεμβρίου 2010 η CAV ζήτησε να παρέμβει στην παρούσα διαδικασία υπέρ της Επιτροπής. Η Επιτροπή και η προσφεύγουσα κατέθεσαν παρατηρήσεις επί του παραδεκτού της αιτήσεως παρεμβάσεως, αντιστοίχως, στις 19 Ιανουαρίου και στις 2 Φεβρουαρίου 2011.
- 13 Το Γενικό Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα), με διάταξη της 28ης Φεβρουαρίου 2011, αποφάσισε να συνεκδικάσει την ένσταση απαραδέκτου με την ουσία της υποθέσεως και επιφυλάχθηκε επί των εξόδων.
- 14 Με διάταξη της 2ας Μαρτίου 2011, ο πρόεδρος του τετάρτου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου επέτρεψε στην CAV να παρέμβει υπέρ της Επιτροπής.
- 15 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας κατά το άρθρο 64 του Κανονισμού Διαδικασίας, υπέβαλε γραπτές ερωτήσεις στους διαδίκους. Οι διάδικοι απάντησαν στις ερωτήσεις αυτές εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

- 16 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 20ής Ιουνίου 2012. Κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως, το Γενικό Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) με διάταξη της 11ης Ιουλίου 2012 συνέχισε την προφορική διαδικασία. Την ίδια ημέρα, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, το Γενικό Δικαστήριο κάλεσε την προσφεύγουσα να προσκομίσει ορισμένα έγγραφα. Η προσφεύγουσα προσκόμισε εντός της ταχθείσας προθεσμίας τα έγγραφα που ζητήθηκαν. Η παρεμβαίνουσα και η Επιτροπή κατέθεσαν παρατηρήσεις επί των προσκομισθέντων εγγράφων στις 2 και στις 27 Αυγούστου 2012, αντιστοίχως.
- 17 Στις 29 Αυγούστου 2012 το Γενικό Δικαστήριο κήρυξε το πέρας της προφορικής διαδικασίας.
- 18 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση.
- 19 Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από την CAV, ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη·
  - επικουρικώς, να απορρίψει την προσφυγή·
  - να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

A – Επί του παραδεκτού

- 20 Η Επιτροπή προβάλλει δύο ενστάσεις απαραδέκτου οι οποίες στηρίζονται, πρώτον, στο ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αποτελεί πράξη δεκτική προσφυγής υπό την έννοια του άρθρου 263 ΣΛΕΕ και, δεύτερον, στην έλλειψη ενεργητικής νομιμοποίησεως της προσφεύγουσας.
1. *Επί της πρώτης ενστάσεως απαραδέκτου που στηρίζεται στο ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αποτελεί πράξη δεκτική προσφυγής*
- 21 Η Επιτροπή υποστηρίζει κατά βάση ότι η προσβαλλόμενη απόφαση απλώς πληροφορούσε την προσφεύγουσα, κατά το άρθρο 20, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 659/1999, ότι η Επιτροπή δεν ήταν δυνατό να εκδώσει απόφαση, διότι, βάσει των πληροφοριών που διέθετε, στην επίμαχη περίπτωση προφανώς δεν ετίθετο ζήτημα χορηγήσεως παράνομης ενισχύσεως. Κατ' αυτήν, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της εν λόγω περιπτώσεως και της περιπτώσεως στην οποία κάνει αναφορά η τρίτη περίοδος της ίδιας παραγράφου, δηλαδή της περιπτώσεως στην οποία η Επιτροπή, κατόπιν καταγγελίας, κινεί την προκαταρκτική εξέταση και, μετά το πέρας αυτής, εκδίδει απόφαση βάσει του άρθρου 4 του κανονισμού 659/1999, για την οποία ενημερώνει τον καταγγέλλοντα.
- 22 Όμως, εν προκειμένω, όσον αφορά την ουσία της προσβαλλομένης αποφάσεως, κανένα από τα τρία σημεία που έθιξε η προσφεύγουσα με την καταγγελία της όσον αφορά την ενδεχόμενη ασυμβατότητα με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων δεν στηρίζεται σε επαρκή στοιχεία από τα οποία να προκύπτει η ύπαρξη περιστάσεων που είναι κρίσιμες στο πλαίσιο ενδεχόμενης εξετάσεως υπό την έννοια των ισχυόντων κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων.
- 23 Τέλος, κατά την Επιτροπή, πολλοί λόγοι τυπικής φύσεως δεν επιτρέπουν να γίνει δεκτό ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αποτελεί πράξη δυνάμενη να αποτελέσει το αντικείμενο προσφυγής. Ειδικότερα, υπογραμμίζει, πρώτον, ότι επί της καταγγελίας αποφάνθηκε απλώς και μόνον ένας διευθυντής της ΓΔ «Ενέργεια και μεταφορές» και όχι η ίδια η Επιτροπή ως συλλογικό όργανο, δεύτερον, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν απευθύνεται στο εμπλεκόμενο κράτος μέλος όπως

επιβάλλεται για όλες τις αποφάσεις στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων και, τρίτον, ότι έκανε ρητή μνεία του άρθρου 20, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 659/1999, καλώντας την καταγγέλλουσα να συνεχίσει τον διάλογο με τις υπηρεσίες της εφόσον η καταγγέλλουσα το έκρινε σκόπιμο.

- 24 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει κατά βάση ότι, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή έλαβε οριστική θέση επί της ελλείψεως, στη συγκεκριμένη περίπτωση, κρατικών ενισχύσεων και κατά συνέπεια αρνήθηκε να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως. Υπό τέτοιες συνθήκες, τα επιχειρήματα τυπικής φύσεως που προβάλλει η Επιτροπή δεν ασκούν επιρροή.
- 25 Πρέπει να σημειωθεί ότι, συνοπτικά, η άποψη της Επιτροπής είναι κατά βάση ότι, όταν επιλαμβάνεται καταγγελίας στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, έχει τη δυνατότητα είτε να κινήσει την προκαταρκτική εξέταση που καταλήγει στην έκδοση αποφάσεως υπό την έννοια του άρθρου 4 του κανονισμού 659/1999 είτε, εφόσον εκτιμά ότι δεν υπάρχουν επαρκείς λόγοι για να λάβει απόφαση επί ορισμένης περιπτώσεως, να θέσει την καταγγελία στο αρχείο χωρίς να προχωρήσει στο προκαταρκτικό στάδιο εξετάσεως. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, ο καταγγέλλων δεν διαθέτει μέσο ένδικης προστασίας προκειμένου να αντιταχθεί στην απόφαση να τεθεί η καταγγελία στο αρχείο.
- 26 Πάντως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η άποψη αυτή δεν γίνεται δεκτή στη νομολογία του Δικαστηρίου.
- 27 Πράγματι, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η εξέταση καταγγελίας στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων συνεπάγεται την υποχρέωση κινήσεως της προκαταρκτικής εξετάσεως την οποία η Επιτροπή οφείλει να περατώσει με την έκδοση αποφάσεως βάσει του άρθρου 4 του κανονισμού 659/1999. Σε περίπτωση που η Επιτροπή, κατόπιν της εξετάσεως της καταγγελίας, διαπιστώσει ότι από την έρευνα δεν μπορεί να συναχθεί η ύπαρξη κρατικής ενισχύσεως, αρνείται σιωπηρώς να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως, μέτρο το οποίο είναι αδύνατο να χαρακτηριστεί απλώς ως προσωρινό μέτρο (απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Νοεμβρίου 2010, C-322/09 P, NDSHT κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. I-11911, σκέψεις 49 έως 51 και 53).
- 28 Επομένως, αφού ο καταγγέλλων υποβάλει συμπληρωματικές παρατηρήσεις μετά την παραλαβή του πρώτου εγγράφου της Επιτροπής με το οποίο αυτή τον πληροφορεί, σύμφωνα με το άρθρο 20, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 659/1999, για την εκτίμησή της ότι δεν υπάρχουν επαρκείς λόγοι για να αποφανθεί επί της συγκεκριμένης περιπτώσεως, η Επιτροπή υποχρεούται, κατά το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, είτε να κηρύξει το πέρας του προκαταρκτικού σταδίου εξετάσεως εκδίδοντας απόφαση δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφοι 2, 3 ή 4, του κανονισμού αυτού, δηλαδή απόφαση με την οποία να διαπιστώνει ότι δεν υφίσταται ενίσχυση, είτε να μην διατυπώσει αντιρρήσεις, είτε να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιουλίου 2008, C-521/06 P, Αθηναϊκή Τεχνική κατά Επιτροπής, Συλλογή 2008, σ. I-5829, σκέψη 40).
- 29 Επιπροσθέτως, προκειμένου να προσδιοριστεί αν μια πράξη της Επιτροπής αποτελεί τέτοια απόφαση, πρέπει να ληφθεί υπόψη αποκλειστικά η ουσία της πράξεως και όχι το αν η πράξη αυτή πληροί ή όχι ορισμένες τυπικές προϋποθέσεις, ειδικά η Επιτροπή θα μπορούσε να διαφύγει τον δικαστικό έλεγχο απλώς και μόνο διά της μη τηρήσεως των εν λόγω τυπικών προϋποθέσεων (απόφαση Αθηναϊκή Τεχνική κατά Επιτροπής, σκέψη 28 ανωτέρω, σκέψεις 44 έως 46).
- 30 Ειδικότερα, από τη νομολογία αυτή προκύπτει ότι πρέπει να απορριφθεί το επιχειρήμα της Επιτροπής ότι η υποχρέωσή της να εκδώσει ορισμένη απόφαση μετά το προκαταρκτικό στάδιο εξετάσεως ή ο νομικός χαρακτηρισμός του μέτρου που αυτή λαμβάνει σε σχέση με την καταγγελία είναι συνάρτηση της ποιότητας των στοιχείων που υπέβαλε ο καταγγέλλων, δηλαδή συνάρτηση του αν τα στοιχεία αυτά είναι σχετικά με την οικεία περίπτωση ή αν είναι λεπτομερή. Κατά συνέπεια, η χαμηλή ποιότητα

των στοιχείων που έχουν κατατεθεί προς στήριξη της καταγγελίας δεν απαλλάσσει την Επιτροπή από την υποχρέωσή της να κινηθεί την προκαταρκτική εξέταση ή να περατώσει την εξέταση αυτή εκδίδοντας απόφαση βάσει του άρθρου 4 του κανονισμού 659/1999.

- 31 Εξάλλου, πρέπει να προστεθεί, ότι, σε αντίθεση με τα επιχειρήματα της Επιτροπής, αυτή η ερμηνεία της αποφάσεως NDSHT κατά Επιτροπής, σκέψη 27 ανωτέρω, δεν επιβάλλει στην Επιτροπή μια υπέρμετρη υποχρέωση εξετάσεως στις περιπτώσεις που τα στοιχεία που έχει προσκομίσει ο καταγγέλλων είναι ασαφή ή αφορούν έναν πολύ ευρύ τομέα. Πράγματι, μολονότι οι αποφάσεις Αθηναϊκή Τεχνική κατά Επιτροπής, σκέψη 28 ανωτέρω, και NDSHT κατά Επιτροπής, σκέψη 27 ανωτέρω, διαπιστώνουν, μεταξύ άλλων, την υποχρέωση της Επιτροπής να κινεί, κατόπιν της παραλαβής καταγγελίας στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, την προκαταρκτική εξέταση και να περατώνει την εξέταση αυτή με την έκδοση επίσημης αποφάσεως, εντούτοις οι εν λόγω αποφάσεις δεν περιλαμβάνουν καμία ένδειξη ως προς το εύρος της αποδεικτικής διαδικασίας την οποία υποχρεούται να διεξαγάγει η Επιτροπή στο πλαίσιο της εν λόγω προκαταρκτικής εξετάσεως.
- 32 Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα υπέβαλε συμπληρωματικές παρατηρήσεις αφού προηγουμένως ενημερώθηκε από την Επιτροπή, δυνάμει του άρθρου 20, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 659/1999, ότι η Επιτροπή δεν είχε την πρόθεση να δώσει συνέχεια στην καταγγελία. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να εκδώσει απόφαση βάσει του άρθρου 4 του κανονισμού 659/1999. Όπως προκύπτει από τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 29 ανωτέρω, προκειμένου να προσδιοριστεί αν η προσβαλλόμενη απόφαση συνιστά τέτοια απόφαση, πρέπει να εξεταστεί, λαμβανομένης υπόψη της ουσίας της πράξεως αυτής και της προθέσεως της Επιτροπής, αν η Επιτροπή καθόρισε οριστικά τη θέση της σχετικά με τα καταγγελλόμενα από την προσφεύγουσα μέτρα.
- 33 Εν προκειμένω, η προσβαλλόμενη απόφαση περιλαμβάνει τη διατύπωση οριστικής θέσεως. Πράγματι, στην απόφαση αυτή, κατόπιν εξετάσεως των περιστάσεων της επίμαχης περιπτώσεως, διαπιστώνεται ότι «προφανώς δεν τίθεται ζήτημα χρήσεως κρατικών πόρων» και ότι «[ε]πομένως, είναι πρόδηλο ότι η CAV δεν αντλεί κανένα αδικαιολόγητο συμπληρωματικό κέρδος». Η Επιτροπή, όσον αφορά ειδικά το γεγονός ότι η Ιταλική Κυβέρνηση «έθεσε εκ νέου υπό τον έλεγχό της» μια αγορά την οποία είχε προηγουμένως απελευθερώσει, προσέθεσε ότι τούτο δεν συνεπαγόταν κατ' ανάγκη τη χορήγηση κρατικής ενισχύσεως στην CAV. Επομένως, η Επιτροπή έλαβε σαφώς θέση, υπό την έννοια ότι, κατ' αυτήν, τα καταγγελλόμενα από την προσφεύγουσα μέτρα, όπως αυτά εκτέθηκαν λεπτομερώς στις συμπληρωματικές παρατηρήσεις της, δεν συνιστούσαν κρατική ενίσχυση. Κατά συνέπεια, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να χαρακτηριστεί ως εκδοθείσα βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 659/1999, κατά το οποίο, «[ε]φόσον η Επιτροπή διαπιστώσει, μετά από προκαταρκτική εξέταση, ότι το κοινοποιηθέν μέτρο δεν αποτελεί ενίσχυση, σημειώνει τη διαπίστωση αυτή με σχετική απόφαση».
- 34 Πρέπει να προστεθεί ότι, σύμφωνα με τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 29 ανωτέρω, η πρόδηλη παράλειψη τηρήσεως των τυπικών προϋποθέσεων που απαιτούνται για την έκδοση αποφάσεως βάσει του άρθρου 4 του κανονισμού 659/1999 δεν εμποδίζει αυτόν τον χαρακτηρισμό.
- 35 Συνεπώς, η πρώτη ένσταση απαραδέκτου που προέβαλε η Επιτροπή πρέπει να απορριφθεί.

2. Επί της δεύτερης ενστάσεως απαραδέκτου που στηρίζεται σε έλλειψη ενεργητικής νομιμοποίησης της προσφεύγουσας

- 36 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι επί της ουσίας η προσφεύγουσα, αφενός, αμφισβητεί απλώς και μόνο την εκτίμηση των υπηρεσιών της Επιτροπής ότι δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία πρόσφορα για τη συνέχιση της εξετάσεως της καταγγελίας και, αφετέρου, επικαλείται λόγους που στηρίζονται στην παράβαση ουσιώδους τύπου, στην έλλειψη αιτιολογίας και στην παράβαση του άρθρου 107 ΣΛΕΕ, όπως επίσης στην παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών. Αντιθέτως, σε κανένα σημείο του δικογράφου

- της προσφυγής της, η προσφεύγουσα δεν κάνει αναφορά στην προστασία των διαδικαστικών δικαιωμάτων της ή σε ενδεχόμενες ενδείξεις από τις οποίες να προκύπτουν σοβαρές δυσχέρειες τις οποίες συνάντησαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής κατά την προκαταρκτική εκτίμηση των πράξεων που θα μπορούσαν να αποτελούν μέτρα ενισχύσεως. Η Επιτροπή υπογραμμίζει συναφώς ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν είναι υποχρεωμένο να ερμηνεύσει τις αιτιάσεις επί της ουσίας της αποφάσεως ως αιτιάσεις που αφορούν την προστασία των διαδικαστικών δικαιωμάτων της προσφεύγουσας. Επομένως, η Επιτροπή φρονεί ότι η προσφεύγουσα πρέπει να αποδείξει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση την αφορά ατομικώς, πράγμα το οποίο δεν έπραξε εν προκειμένω.
- 37 Επιπλέον, από το δικόγραφο της προσφυγής δεν προκύπτει αν η προσφεύγουσα ενεργεί για την προστασία των δικών της συμφερόντων ως ένωση ή, αντιθέτως, για την προστασία των συμφερόντων μιας ή περισσοτέρων επιχειρήσεων που θα μπορούσε να εκπροσωπεί. Η προσφεύγουσα δεν παρέχει καμία εξήγηση όσον αφορά τις επιχειρήσεις που εκπροσωπεί και δεν διευκρινίζει αν έχει λάβει εντολή να ενεργεί στο όνομα των επιχειρήσεων αυτών.
- 38 Η προσφεύγουσα αποκρούει τα επιχειρήματα αυτά υποστηρίζοντας ότι είναι παγκοίμως γνωστό ότι εκπροσωπεί τις εταιρίες, φορείς και λοιπά μορφώματα που είναι ανάδοχοι συμβάσεων παραχωρήσεως για την κατασκευή ή/και την εκμετάλλευση αυτοκινητοδρόμων και οδικών σηράγγων στην Ιταλία.
- 39 Εν προκειμένω, πρώτον, ενεργεί προκειμένου να προστατεύσει το συμφέρον των 23 μελών της αναφορικά με την αποστέριση της δυνατότητας συμμετοχής σε δημόσιο διαγωνισμό για τη σύμβαση παραχωρήσεως με αντικείμενο την Passante, η οποία ανατέθηκε απευθείας στην CAV. Δεύτερον, ενεργεί προς το συμφέρον τριών εκ των μελών της, ήτοι της Società delle autostrade di Venezia e Padova SpA (στο εξής: SAVP), της Autovie Venete SpA και της Autostrade per l'Italia SpA, καθεμία από τις οποίες είναι ανάδοχος συμβάσεως παραχωρήσεως για ένα τμήμα της Tangenziale, και των οποίων η θέση στην αγορά θίγεται ιδίως λόγω της διοχετεύσεως της οδικής κυκλοφορίας προς την Passante συνεπεία της αυξήσεως της τιμής των διοδίων επί της Tangenziale.
- 40 Κατά πάγια νομολογία, τα πρόσωπα που δεν είναι αποδέκτες μιας αποφάσεως δεν μπορούν να διατείνονται ότι η εν λόγω απόφαση τα αφορά ατομικώς παρά μόνον αν η απόφαση αυτή θίγει τα εν λόγω πρόσωπα λόγω της ιδιαιτερότητας της περιπτώσεώς τους ή λόγω μιας πραγματικής καταστάσεως που τα χαρακτηρίζει σε σχέση με οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο και, ως εκ τούτου, τα εξατομικεύει κατά τρόπον ανάλογο προς αυτόν του αποδέκτη της αποφάσεως (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 15ης Ιουλίου 1963, 25/62, Plaumann κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 937, 942· της 13ης Δεκεμβρίου 2005, C-78/03 P, Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, Συλλογή 2005, σ. I-10737, σκέψη 33, και της 22ας Δεκεμβρίου 2008, C-487/06 P, British Aggregates κατά Επιτροπής, Συλλογή 2008, σ. I-10505, σκέψη 26).
- 41 Προκειμένου περί αποφάσεως της Επιτροπής στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, πρέπει να υπομνησθεί ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων την οποία προβλέπει το άρθρο 108 ΣΛΕΕ, πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ, αφενός, του προκαταρκτικού σταδίου εξετάσεως των ενισχύσεων που καθιερώνει η παράγραφος 3 του άρθρου αυτού, και το οποίο έχει ως μοναδικό σκοπό να δώσει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να σχηματίσει μια πρώτη άποψη ως προς το αν η συγκεκριμένη ενίσχυση συμβιβάζεται εν όλω ή εν μέρει με την κοινή αγορά, και, αφετέρου, του σταδίου εξετάσεως το οποίο προβλέπεται στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου. Μόνο στο πλαίσιο του σταδίου αυτού, το οποίο έχει ως σκοπό να δώσει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να διαφωτιστεί πλήρως επί του συνόλου των στοιχείων της υποθέσεως, προβλέπει η Συνθήκη υποχρέωση της Επιτροπής να ζητήσει από τους ενδιαφερομένους να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψη 38· Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, σκέψη 40 ανωτέρω, σκέψη 34, και British Aggregates κατά Επιτροπής, σκέψη 40 ανωτέρω, σκέψη 27).

- 42 Κατά συνέπεια, όταν η Επιτροπή, χωρίς να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως του άρθρου 108, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, διαπιστώνει, με απόφαση εκδιδόμενη βάσει της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου, ότι μια ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, εκείνοι υπέρ των οποίων έχουν θεσπιστεί οι διαδικαστικές αυτές εγγυήσεις μπορούν να επιτύχουν την τήρηση των εν λόγω εγγυήσεων μόνον αν έχουν τη δυνατότητα να αμφισβητήσουν την απόφαση αυτή της Επιτροπής ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης. Για τους λόγους αυτούς, τα εν λόγω όργανα κρίνουν παραδεκτή την προσφυγή ακυρώσεως κατά τέτοιας αποφάσεως, την οποία άσκησε ενδιαφερόμενος κατά την έννοια του άρθρου 108, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, όταν ο προσφεύγων, με την άσκηση της προσφυγής του, επιδιώκει να διαφυλάξει τα διαδικαστικά δικαιώματα που αντλεί από την τελευταία αυτή διάταξη (βλ. αποφάσεις Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, σκέψη 40 ανωτέρω, σκέψη 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και British Aggregates κατά Επιτροπής, σκέψη 40 ανωτέρω, σκέψη 28).
- 43 Αντιθέτως, αν ο προσφεύγων αμφισβητεί το βάσιμο αυτής καθαυτήν της αποφάσεως περί εκτιμήσεως της ενισχύσεως, το γεγονός και μόνον ότι μπορεί να θεωρηθεί ενδιαφερόμενος κατά την έννοια του άρθρου 108, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ δεν αρκεί ώστε να κριθεί παραδεκτή η προσφυγή. Οφείλει, στην περίπτωση αυτή, να αποδείξει την ιδιαιτερότητα της περιπτώσεώς του κατά την έννοια της προπαρατεθείσας αποφάσεως Plaumann κατά Επιτροπής, σκέψη 40 ανωτέρω. Τούτο ισχύει ιδίως στην περίπτωση που η θέση του προσφεύγοντος στην αγορά επηρεάζεται αισθητά από την ενίσχυση η οποία αποτελεί το αντικείμενο της αμφισβητούμενης αποφάσεως (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 28ης Ιανουαρίου 1986, 169/84, Cofaz κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 391, σκέψεις 22 έως 25· Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, σκέψη 40 ανωτέρω, σκέψη 37, και της 9ης Ιουλίου 2009, C-319/07 P, 3F κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. I-5963, σκέψη 34).

Επί του σκοπού της υπό κρίση προσφυγής

- 44 Εν προκειμένω, πρώτον, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 33 ανωτέρω, η προσβαλλόμενη απόφαση συνιστά απόφαση υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 659/1999, με την οποία η Επιτροπή αρνήθηκε να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως ως προς την εικαζόμενη παράνομη ενίσχυση.
- 45 Δεύτερον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι με τα αιτήματα που υπέβαλε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και τους λόγους που προέβαλε προς στήριξη των αιτημάτων αυτών, η προσφεύγουσα ζητεί την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως επί της ουσίας, με το σκεπτικό ότι τα γεγονότα που εκτίθενται στην καταγγελία της συνιστούν ενίσχυση ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά. Πράγματι, οι δύο λόγοι ακυρώσεως που προβάλλει η προσφεύγουσα επιγράφονται, αφενός, «Παράβαση ουσιώδους τύπου. Έλλειψη αιτιολογίας και αντιφατική αιτιολογία. Παράβαση του άρθρου [107 ΣΛΕΕ] λόγω της απευθείας αναθέσεως στην CAV της συμβάσεως παραχωρήσεως για την κατασκευή και τη διαχείριση της Passante di Mestre» και, αφετέρου, «Παράβαση ουσιώδους τύπου. Έλλειψη αιτιολογίας και αντιφατική αιτιολογία. Παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών. Παράβαση του άρθρου [107 ΣΛΕΕ] λόγω της τιμολογιακής αυξήσεως στην [Tangenziale]». Εξάλλου, με τα επιχειρήματα που ανέπτυξε στο πλαίσιο καθενός από τους δύο λόγους ακυρώσεως, η προσφεύγουσα ουσιαστικά εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους εκτιμά ότι τα αμφισβητούμενα μέτρα πρέπει να χαρακτηρισθούν ως κρατικές ενισχύσεις. Αντιθέτως, η προσφεύγουσα δεν ζήτησε την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως για τον λόγο ότι η Επιτροπή δεν τήρησε την υποχρέωσή της να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως του άρθρου 108, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ ή για τον λόγο ότι αφαιρέθηκε από την προσφεύγουσα, κατά παράβαση της εν λόγω διατάξεως, το δικαίωμα να μετάσχει στη διαδικασία αυτή, υπό την έννοια της παρατιθέμενης στη σκέψη 41 ανωτέρω νομολογίας.
- 46 Πρέπει να προστεθεί συναφώς ότι η διαπίστωση αυτή δεν μπορεί να ανατραπεί από το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η σχετική με την προστασία των διαδικαστικών της δικαιωμάτων πτυχή εμπεριέχεται «εγγενώς» στο δικόγραφο της προσφυγής της, μολοντί κάτι τέτοιο δεν επισημάνθηκε ρητώς. Πράγματι, το Δικαστήριο, υπό συνθήκες ανάλογες προς αυτές της υπό κρίση υποθέσεως, έχει

υπογραμμίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί να προβαίνει σε εκ νέου χαρακτηρισμό των λόγων ακυρώσεως που έχει προβάλει η προσφεύγουσα, μεταβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο το αντικείμενο της διαφοράς που έχει αχθεί ενώπιόν του (απόφαση Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, σκέψη 40 ανωτέρω, σκέψεις 44 και 45).

- 47 Επομένως, σύμφωνα με την παρατιθέμενη στη σκέψη 43 ανωτέρω νομολογία, η προσφεύγουσα πρέπει να αποδείξει την ιδιαιτερότητα της περιπτώσεώς της υπό την έννοια της αποφάσεως Plaumann κατά Επιτροπής, σκέψη 40 ανωτέρω.
- 48 Πρέπει να υπομνησθεί συναφώς ότι μια επαγγελματική ένωση επιφορτισμένη με την προάσπιση των συλλογικών συμφερόντων των μελών της μπορεί, κατά κανόνα, να ασκεί παραδεκτώς προσφυγή ακυρώσεως κατά τελικής αποφάσεως της Επιτροπής στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων μόνον σε δύο περιπτώσεις, ήτοι, πρώτον, εφόσον οι επιχειρήσεις που εκπροσωπεί ή ορισμένες εξ αυτών νομιμοποιούνται ενεργητικώς να ασκήσουν ατομικώς προσφυγή, και, δεύτερον, εφόσον μπορεί να επικαλεσθεί ίδιο συμφέρον για την άσκηση της προσφυγής, ιδίως διότι η θέση της ως διαπραγματευτή έχει θιγεί από την πράξη της οποίας ζητείται η ακύρωση (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1996, T-380/94, AIUFASS και AKT κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-2169, σκέψη 50· της 9ης Σεπτεμβρίου 2009, T-227/01 έως T-229/01, T-265/01, T-266/01 και T-270/01, Diputación Foral de Álava κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. II-3029, σκέψη 108, και διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου της 29ης Μαρτίου 2012, T-236/10, Asociación Española de Banca κατά Επιτροπής, σκέψη 19).

Επί των συμφερόντων τα οποία προασπίζεται η προσφεύγουσα στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής

- 49 Εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν αμφισβητεί ότι η προσφεύγουσα –όπως προκύπτει εξάλλου και από την επωνυμία της– είναι οργάνωση που εκπροσωπεί τους παραχωρησιούχους της κατασκευής και της διαχειρίσεως αυτοκινητοδρόμων στην Ιταλία. Αντιθέτως, υποστηρίζει ότι η άσκηση της υπό κρίση προσφυγής δεν συγκαταλέγεται στους καταστατικούς σκοπούς της προσφεύγουσας.
- 50 Σημειώνεται συναφώς ότι το άρθρο 3, στοιχείο α', του καταστατικού της προσφεύγουσας ορίζει ότι σκοπός της είναι «να μελετά τα τεχνικά, διοικητικά, οικονομικά και νομικά καθώς και τα φορολογικά ζητήματα που παρουσιάζουν κοινό ενδιαφέρον για τα μέλη της στον τομέα των αυτοκινητοδρόμων και των οδικών σηράγγων που αποτελούν αντικείμενο συμβάσεων παραχωρήσεως, καθώς και γενικώς στον τομέα των συγκοινωνιακών υποδομών που αποτελούν αντικείμενο συμβάσεων παραχωρήσεως, και να προσδιορίζει τα κριτήρια και τους τρόπους επιλύσεως των εν λόγω ζητημάτων». Μολονότι η διατύπωση αυτή δεν κάνει ρητώς αναφορά στην άσκηση προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, εντούτοις η παροχή της εξουσίας αυτής προκύπτει σιωπηρώς από την αρμοδιότητα της προσφεύγουσας «να μελετά τα διοικητικά και νομικά ζητήματα» και «να προσδιορίζει τους τρόπους επιλύσεως των εν λόγω ζητημάτων».
- 51 Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται και από τα υπ' αριθ. 275 πρακτικά του διοικητικού συμβουλίου της προσφεύγουσας, της 22ας Μαΐου 2008, τα οποία προσκόμισε η προσφεύγουσα. Όπως προκύπτει ιδίως από το έγγραφο αυτό, βάσει σημειώματος με τίτλο «CAV – Ενέργειες της Aiscat για την προστασία της αγοράς στον τομέα της κατασκευής και της διαχειρίσεως αυτοκινητοδρόμων», η ανάθεση της συμβάσεως παραχωρήσεως με αντικείμενο την Passante καθώς και η αύξηση της τιμής των διοδίων επί της Tangenziale συζητήθηκαν εντός του διοικητικού συμβουλίου στο οποίο μετείχαν, μεταξύ άλλων, οι εκπρόσωποι της SAVP, της Autovie Venete και της Autostrade per l'Italia. Τα ως άνω πρακτικά περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, το ακόλουθο χωρίο:

«CAV

Ο πρόεδρος, αναφερόμενος στο ζήτημα της CAV, εταιρίας μικτής οικονομίας συσταθείσας από την ANAS και την Περιφέρεια του Βένετο, και στο ζήτημα των ενεργειών της Aiscat για την προστασία της αγοράς στον τομέα της κατασκευής και της διαχείρισης των αυτοκινητοδρόμων, ανακοινώνει ότι [η προσφεύγουσα] έχει το καθήκον να προβεί σε όλες τις νόμιμες ενέργειες όσον αφορά την από πολλές απόψεις παράνομη εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 290, του νόμου 244, της 24ης Δεκεμβρίου 2007, υπό το πρίσμα του κοινοτικού δικαίου.

Το Συμβούλιο παρέχει την έγκρισή του.»

- 52 Από τα ως άνω πρακτικά καθίσταται δυνατό να συναχθεί ότι οι εκπρόσωποι των μελών της προσφεύγουσας που μετείχαν στη συνεδρίαση της 22ας Μαΐου 2008 βασιζόνταν στο σκεπτικό ότι μεταξύ των καταστατικών αρμοδιοτήτων της προσφεύγουσας μπορούσε, ενδεχομένως, να περιλαμβάνεται η άσκηση προσφυγής ενώπιον των δικαστηρίων. Υπό τις συνθήκες αυτές, σε αντίθεση με το επιχείρημα της Επιτροπής, δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι στα πρακτικά της εν λόγω συνεδρίασης δεν έγινε μνεία στην παροχή ειδικής εξουσίας προς άσκηση της υπό κρίση προσφυγής κατά της προσβαλλομένης απόφασης, η οποία δεν είχε ακόμη εκδοθεί κατά την ημερομηνία της συνεδρίασης της 22ας Μαΐου 2008.
- 53 Εξάλλου, σε αντίθεση με όσα προφανώς υποστηρίζει η Επιτροπή, μια ένωση στους καταστατικούς σκοπούς της οποίας περιλαμβάνεται η προάσπιση των συμφερόντων των μελών της δεν υποχρεούται να διαθέτει επιπλέον ειδική εντολή ή ειδικό πληρεξούσιο, που να έχει παρασχεθεί από τα μέλη των οποίων τα συμφέροντα προασπίζεται η ένωση αυτή, προκειμένου να νομιμοποιείται ενεργητικώς να ασκήσει προσφυγή ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης.
- 54 Ομοίως, εφόσον η άσκηση προσφυγής ενώπιον των δικαστηρίων καλύπτεται από τους καταστατικούς σκοπούς της προσφεύγουσας, το γεγονός ότι ορισμένα εκ των μελών της μπορούν, εκ των υστέρων, να αποστούν από την άσκηση προσφυγής δεν μπορεί να ανατρέψει το έννομο συμφέρον της ενώσεως. Ειδικότερα, το έγγραφο του εκπροσώπου της Autovie Venete της 31ης Ιουλίου 2012, το οποίο προσκόμισε η παρεμβαίνουσα και στο οποίο δηλώνεται ότι η Autovie Venete δεν έχει συμφέρον στην υπό κρίση προσφυγή, δεν ασκεί επιρροή στην εκτίμηση του εννόμου συμφέροντος της προσφεύγουσας.
- 55 Τέλος, όπως σαφέστατα προκύπτει από τα έγγραφα της δικογραφίας, η προσφεύγουσα ενεργεί, στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής, για την προάσπιση όχι των δικών της συμφερόντων ως ένωση, αλλά των συμφερόντων των μελών της. Συναφώς, αφενός, πρέπει να σημειωθεί ότι στο δικόγραφο της προσφυγής η προσφεύγουσα κάνει αναφορά στη στρέβλωση του ανταγωνισμού με την οποία θα έλθουν, κατ' αυτήν, αντιμέτωποι «οι φορείς που δραστηριοποιούνται στην αγορά [των συμβάσεων παραχωρήσεως αυτοκινητοδρόμων]» λόγω της απευθείας αναθέσεως της συμβάσεως παραχωρήσεως στην CAV. Αφετέρου, κατονομάζει τρεις εταιρίες που έχουν θιγεί ιδιαίτερα από τις αυξήσεις των τιμών των διοδίων επί της Tangenziale, ήτοι τη SAVP, την Autovie Venete και την Autostrade per l'Italia, κατά το μέρος που καθεμία από τις εταιρίες αυτές είναι παραχωρησιούχος για ένα τμήμα της Tangenziale. Επομένως, η ρητή δήλωση της προσφεύγουσας στις παρατηρήσεις της επί της ενστάσεως απαραδέκτου ότι δεν ενεργεί για την προστασία των δικών της συμφερόντων, αλλά των συμφερόντων των μελών της απλώς επιβεβαιώνει τις ενδείξεις τις οποίες παρέχει το δικόγραφο της προσφυγής.
- 56 Αληθεύει ότι, σε αντίθεση με όσα υποστήριξε η προσφεύγουσα με το δικόγραφο της προσφυγής της, όσον αφορά τις τρεις εταιρίες που μνημόνευσε ως παραχωρησιούχους διαφόρων τμημάτων της Tangenziale, η σύμβαση παραχωρήσεως της SAVP για το αντίστοιχο τμήμα της Tangenziale έληξε στις 30 Νοεμβρίου 2009 και, από την ημερομηνία αυτή, η εν λόγω εταιρία δεν συγκαταλέγεται στα μέλη της προσφεύγουσας. Η προσφεύγουσα επιβεβαίωσε το γεγονός αυτό με την απάντησή της στις γραπτές ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου.
- 57 Εντούτοις, εξακολουθούν να υφίστανται δύο άλλες εταιρίες, μέλη της προσφεύγουσας, ήτοι η Autovie Venete και η Autostrade per l'Italia, των οποίων τα συμφέροντα έχουν, κατά την προσφεύγουσα, θιγεί από τα αμφισβητούμενα με την καταγγελία μέτρα.

58 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η προσφεύγουσα, αφενός, είναι επαγγελματική ένωση επιφορτισμένη με την προάσπιση των συλλογικών συμφερόντων των μελών της, υπό την έννοια της παρατιθέμενης στη σκέψη 48 ανωτέρω νομολογίας, και, αφετέρου, ότι έχει σαφώς επισημάνει στο δικόγραφο της προσφυγής της ότι η προσφυγή αποσκοπεί στην προάσπιση των συμφερόντων ορισμένων εκ των μελών της.

Επί του άμεσου επηρεασμού των μελών της προσφεύγουσας

59 Κατά την παρατιθέμενη στη σκέψη 48 ανωτέρω νομολογία, πρέπει επίσης να εξεταστεί αν η περίπτωση ορισμένων εκ των μελών της προσφεύγουσας ήταν ιδιαίτερη υπό την έννοια της αποφάσεως Plaumann κατά Επιτροπής, σκέψη 40 ανωτέρω.

60 Εισαγωγικώς, υπενθυμίζεται, όσον αφορά την έκταση του δικαστικού ελέγχου, ότι δεν εναπόκειται στον δικαστή της Ένωσης να αποφανθεί οριστικώς, στο στάδιο της εξετάσεως του παραδεκτού, επί των σχέσεων ανταγωνισμού μεταξύ, αφενός, των μελών της προσφεύγουσας και, αφετέρου, της επιχείρησης που έτυχε της ενισχύσεως. Στο πλαίσιο αυτό, εναπόκειται μόνο στην προσφεύγουσα, η οποία είναι ένωση απαρτιζόμενη από εταιρίες, φορείς και λοιπά μορφώματα που είναι παραχωρησιούχοι για την κατασκευή ή/και για την εκμετάλλευση αυτοκινητοδρόμων και οδικών σηράγγων στην Ιταλία, να προσδιορίσουν με τον αρμόζοντα τρόπο τους λόγους για τους οποίους η εικαζόμενη ενίσχυση ενδέχεται να θίγει τα έννομα συμφέροντα ενός ή πολλών εκ των μελών της προσφεύγουσας επηρεάζοντας ουσιωδώς τη θέση τους στην οικεία αγορά (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση Cofaz κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 43 ανωτέρω, σκέψη 28, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 21ης Οκτωβρίου 2004, T-36/99, Lenzing κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-3597, σκέψη 80).

61 Επιπλέον, όσον αφορά τον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, γίνεται δεκτό ότι η σχετική με την εκτίμηση της ενισχύσεως απόφαση αφορά ατομικώς πρόσωπα που δεν είναι αποδέκτες της και αμφισβητούν το βάσιμό της εφόσον η ενίσχυση που αποτελεί το αντικείμενο της εν λόγω αποφάσεως επηρεάζει ουσιωδώς τη θέση τους στην αγορά (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις Cofaz κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 43 ανωτέρω, σκέψεις 22 έως 25, και Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, σκέψη 40 ανωτέρω, σκέψεις 37 και 70).

62 Το ζήτημα αυτό πρέπει να εξεταστεί χωριστά για καθένα από τα δύο μέτρα που αμφισβητεί η προσφεύγουσα ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, ήτοι για την απευθείας ανάθεση της συμβάσεως παραχωρήσεως με αντικείμενο την Passante και για την αύξηση της τιμής των διοδίων επί της Tangenziale.

– Επί της απευθείας αναθέσεως της συμβάσεως παραχωρήσεως με αντικείμενο την Passante

63 Ελλείπει οποιασδήποτε διευκρινίσεως εκ μέρους των διαδίκων όσον αφορά τη σχετική αγορά, ως τέτοια πρέπει να θεωρηθεί η αγορά των συμβάσεων παραχωρήσεως αυτοκινητοδρόμων στην Ιταλία στην οποία μετέχουν, από την πλευρά της προσφοράς, τα 23 μέλη της προσφεύγουσας, φορείς εκμεταλλεύσεως αυτοκινητοδρόμων με διόδια, και το κράτος, εκπροσωπούμενο από την ANAS, το οποίο αναθέτει τις συμβάσεις παραχωρήσεως. Σύμφωνα με τις στατιστικές που προσκόμισε η προσφεύγουσα, τον Νοέμβριο 2009 το δίκτυο αυτοκινητοδρόμων με διόδια στην Ιταλία εκτεινόταν σε περίπου 5 500 χιλιόμετρα.

64 Όσον αφορά την εκτίμηση κατά πόσον η ενίσχυση επηρεάζει ουσιωδώς τη θέση ενός φορέα στην αγορά, το Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να διευκρινίσει ότι το γεγονός και μόνον ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δύναται να ασκήσει ορισμένη επιρροή στις σχέσεις ανταγωνισμού που υφίστανται στη σχετική αγορά και ότι η ενδιαφερόμενη επιχείρηση τελεί σε ορισμένη ανταγωνιστική σχέση με τον αποδέκτη της ως άνω πράξεως δεν αρκεί σε καμία περίπτωση για να θεωρηθεί ότι η οικεία πράξη αφορά ατομικώς την εν λόγω επιχείρηση (βλ., επ' αυτού, απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Δεκεμβρίου 1969, 10/68 και 18/68, Eridania κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971,

σ. 159, σκέψη 7· διάταξη του Δικαστηρίου της 21ης Φεβρουαρίου 2006, C-367/04 P, Deutsche Post και DHL Express κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 40, και απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Νοεμβρίου 2007, C-525/04 P, Ισπανία κατά Lenzing, Συλλογή 2007, σ. I-9947, σκέψη 32).

- 65 Συνεπώς, μια επιχείρηση δεν μπορεί να επικαλεστεί αποκλειστικά την ιδιότητά της ως ανταγωνίστρια της δικαιούχου επιχειρήσεως, αλλά οφείλει περαιτέρω να αποδείξει ότι τελεί σε μια πραγματική κατάσταση η οποία την εξατομικεύει κατά τρόπο ανάλογο προς εκείνο του αποδέκτη της αποφάσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Μαΐου 2000, C-106/98 P, Comité d'entreprise de la Société française de production κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-3659, σκέψη 41· διάταξη Deutsche Post και DHL Express κατά Επιτροπής, σκέψη 69 ανωτέρω, σκέψη 41, και απόφαση Ισπανία κατά Lenzing, σκέψη 69 ανωτέρω, σκέψη 33).
- 66 Εντούτοις, για να καταδειχθεί ότι επηρεάζεται ουσιωδώς η θέση ενός ανταγωνιστή στην αγορά, δεν είναι οπωσδήποτε αναγκαίο να αποδεικνύεται η ύπαρξη ορισμένων στοιχείων σχετικών με την ελάττωση των εμπορικών ή οικονομικών επιδόσεών του, αλλά αρκεί να αποδειχθεί ότι υπήρξε διαφυγόν κέρδος ή ότι η εξέλιξη για τον ανταγωνιστή ήταν λιγότερο ευνοϊκή από εκείνη που θα μπορούσε να σημειωθεί αν δεν είχε χορηγηθεί η ενίσχυση (απόφαση Ισπανία κατά Lenzing, σκέψη 64 ανωτέρω, σκέψη 35).
- 67 Εν προκειμένω, όσον αφορά τον ουσιώδη επηρεασμό της θέσεως των μελών της προσφεύγουσας στην αγορά λόγω της απευθείας ανάθεσης της συμβάσεως παραχωρήσεως για την Passante, διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα εκθέτει στο δικόγραφο της προσφυγής τους λόγους για τους οποίους εκτιμά ότι μια τέτοια απευθείας ανάθεση αποτελεί παράβαση της θεμελιώδους απαγορεύσεως των κρατικών ενισχύσεων. Στο πλαίσιο των παρατηρήσεών της επί της ενστάσεως απαραδέκτου, επικαλείται το συμφέρον των 23 μελών της τα οποία στερήθηκαν της δυνατότητας να μετάσχουν σε δημόσιο διαγωνισμό με αντικείμενο τη σύμβαση παραχωρήσεως για τη διαχείριση της Passante.
- 68 Πάντως, σε μια αγορά που εκτείνεται συνολικά σε 5 500 χιλιόμετρα αυτοκινητοδρόμων με διόδια, μολονότι η απευθείας ανάθεση της συμβάσεως παραχωρήσεως για ένα τμήμα αυτοκινητοδρόμου μήκους 32 περίπου χιλιομέτρων μπορεί να έχει κάποια επίπτωση στον ανταγωνισμό, υπό την έννοια ότι οι λοιποί ενδιαφερόμενοι δεν είχαν την ευκαιρία να επεκτείνουν το τμήμα του δικτύου που καθένας από αυτούς εκμεταλλευόταν, εντούτοις η εν λόγω ανάθεση δεν μπορεί να θεωρηθεί αυτή καθαυτήν ως συνεπαγόμενη τον ουσιώδη επηρεασμό της ανταγωνιστικής θέσεως των προαναφερθέντων λοιπών ενδιαφερομένων. Επομένως, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι τα μέλη της εθίγησαν από την προσβαλλόμενη απόφαση κατά τρόπο διαφορετικό από οποιονδήποτε άλλο οικονομικό φορέα ο οποίος θα ήθελε να αναλάβει τη σύμβαση παραχωρήσεως για την Passante.
- 69 Κατά συνέπεια, όσον αφορά την απευθείας ανάθεση της συμβάσεως παραχωρήσεως για την Passante, συνάγεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αφορούσε ατομικώς τα μέλη της προσφεύγουσας. Ως εκ τούτου, τα μέλη της προσφεύγουσας δεν μπορούσαν να ασκήσουν παραδεκτώς προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής και, επομένως, ούτε η προσφεύγουσα μπορεί να ασκήσει παραδεκτώς προσφυγή εκπροσωπώντας τα συμφέροντα των μελών της.

– Επί της αυξήσεως της τιμής των διοδίων στην Tangenziale

- 70 Ελλείπει οποιασδήποτε διευκρινίσεως εκ μέρους των διαδίκων, ως σχετική αγορά πρέπει να θεωρηθεί η αγορά της παροχής στα διερχόμενα οχήματα της δυνατότητας χρήσεως οδικών συνδέσεων ταχείας κυκλοφορίας αντί καταβολής διοδίων, στις δύο διαδρομές στις οποίες υφίσταται ανταγωνισμός μεταξύ της Tangenziale και της Passante. Πρόκειται, πρώτον, για τη διαδρομή, και στις δύο κατευθύνσεις κυκλοφορίας, μεταξύ, αφενός, του σημείου επί του αυτοκινητοδρόμου A4 με προέλευση από Πάδοβα το οποίο χωρίζει την Tangenziale και την Passante και, αφετέρου, της διασταυρώσεως με τον αυτοκινητόδρομο A27 με κατεύθυνση Belluno. Η διαδρομή αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε

μέσω της Passante μέχρι τη διασταύρωση με τον αυτοκινητόδρομο A27 με κατεύθυνση Belluno είτε, αρχικώς, μέσω του αυτοκινητοδρόμου A57 και, στη συνέχεια, με διέλευση από τον αυτοκινητόδρομο A27 προς βορρά, με κατεύθυνση Belluno. Δεύτερον, πρόκειται για τη διαδρομή, και στις δύο κατευθύνσεις κυκλοφορίας, μεταξύ, αφενός, του σημείου επί του αυτοκινητοδρόμου A4 με προέλευση από Πάδοβα το οποίο χωρίζει την Tangenziale και την Passante και, αφετέρου, του σημείου επί του αυτοκινητοδρόμου A4 προς Τεργέστη όπου η Tangenziale διασταυρώνεται με τον αυτοκινητόδρομο A4. Η εν λόγω διαδρομή μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε μέσω της Passante καθ' όλο το μήκος της είτε μέσω του αυτοκινητοδρόμου A57 καθ' όλο το μήκος του.

- 71 Σε αυτές τις δύο διαδρομές, οι οποίες μπορούν να πραγματοποιηθούν είτε μέσω της Tangenziale είτε μέσω της Passante, οι παραχωρησιούχοι των αντίστοιχων τμημάτων των αυτοκινητοδρόμων τελούν σε ανταγωνισμό μεταξύ τους. Χαρακτηριστικό της εν λόγω αγοράς είναι ιδίως ότι οι οδηγοί μπορούν να επιλέξουν μεταξύ δύο μόνο ανταγωνιστικών προσφορών. Επομένως, υφίσταται ευθεία σχέση ανταγωνισμού μεταξύ του παραχωρησιούχου επί της Passante, αφενός, και των παραχωρησιούχων επί της Tangenziale, αφετέρου.
- 72 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 56 ανωτέρω, κατά τον χρόνο της ασκήσεως της προσφυγής, η εταιρία SAVP έπαψε να είναι παραχωρησιούχος για τμήμα αυτοκινητοδρόμου επί της Tangenziale και μέλος της προσφεύγουσας. Επομένως, όσον αφορά τον άμεσο επηρεασμό των μελών της προσφεύγουσας, για τους σκοπούς της εξετάσεως του παραδεκτού της υπό κρίση προσφυγής, πρέπει να ληφθεί υπόψη μόνον η κατάσταση στην οποία τελούσαν οι εταιρίες Autovie Venete και Autostrade per l'Italia. Ενώ η Autovie Venete είναι παραχωρησιούχος για ένα τμήμα μήκους δέκα περίπου χιλιομέτρων επί της Tangenziale, μεταξύ της πόλης Mestre (Ιταλία) και της διασταυρώσεως με την Passante με κατεύθυνση προς Τεργέστη, η Autostrade per l'Italia είναι παραχωρησιούχος για ένα τμήμα μήκους έξι περίπου χιλιομέτρων στον αυτοκινητόδρομο A27 με κατεύθυνση προς Belluno (Ιταλία), το οποίο συνδέει τον αυτοκινητόδρομο A57 και την Passante.
- 73 Προκειμένου να αποδείξει τη σαφή μείωση της κυκλοφορίας επί της Tangenziale από την έναρξη της λειτουργίας της Passante, η προσφεύγουσα προσκόμισε ορισμένα στοιχεία σχετικά με την κίνηση κατά τους μήνες Ιανουάριο 2009 έως Ιούλιο 2009, σε σύγκριση με την ίδια περίοδο κατά το έτος 2008. Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει, για τους επτά πρώτους μήνες του έτους 2009, μείωση των διανυόμενων χιλιομέτρων κατά περίπου 13% για τα ελαφρά οχήματα και κατά περίπου 28% για τα βαρέα οχήματα, όσον αφορά το τμήμα του δικτύου το οποίο κατά την περίοδο εκείνη βρισκόταν υπό τη διαχείριση της SAVP και το μεγαλύτερο μέρος του οποίου (16 χιλιόμετρα επί των 23,3 χιλιομέτρων που βρισκόταν υπό τη διαχείριση της SAVP) βρίσκεται επί της Tangenziale (ενώ το άλλο μέρος καλύπτει την έξοδο από την Tangenziale προς το αεροδρόμιο Βενετία-Tessera). Μολονότι τα στοιχεία αυτά, αφενός, παρέχουν πληροφορίες μόνο για ένα τμήμα της Tangenziale και, αφετέρου, αναφέρονται σε διελεύσεις που δεν πραγματοποιήθηκαν στην Tangenziale, εντούτοις από τα στοιχεία αυτά μπορεί να συναχθεί ότι η κυκλοφορία επί της Tangenziale μειώθηκε σημαντικά μετά την έναρξη της λειτουργίας της Passante. Τα εν λόγω αριθμητικά στοιχεία δεν αμφισβητήθηκαν με βάσιμο τρόπο. Πράγματι, η παρεμβαίνουσα, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ισχυρίστηκε ότι διέθετε «άλλα αριθμητικά στοιχεία», χωρίς όμως να τα διευκρινίσει ή να προσκομίσει συναφή αποδεικτικά στοιχεία. Η Επιτροπή δεν αμφισβήτησε τα στοιχεία που προσκόμισε η προσφεύγουσα. Περιορίστηκε απλώς να αμφισβητήσει την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της αυξήσεως της τιμής των διοδίων επί της Tangenziale και της μείωσης της κυκλοφορίας στο οικείο τμήμα του αυτοκινητοδρόμου, εκτιμώντας ότι η μείωση αυτή οφειλόταν στο γεγονός και μόνο της ενάρξεως της λειτουργίας της Passante ως εναλλακτικής διαδρομής.
- 74 Συναφώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η ροή της κυκλοφορίας επί της Tangenziale μπορούσε να μειωθεί ουσιαδώς απλώς και μόνο λόγω της ενάρξεως λειτουργίας της Passante και ότι προφανώς δεν είναι δυνατό να προσδιοριστεί ο βαθμός στον οποίο η μείωση αυτή εντάθηκε περαιτέρω από την αύξηση της τιμής των διοδίων επί της Tangenziale. Εντούτοις, μπορεί ευλόγως να υποθεθεί ότι η καταγεγραμμένη μείωση υπήρξε σημαντικότερη απ' ό,τι στην περίπτωση που η τιμή των διοδίων δεν αυξανόταν. Επιπλέον, οι διάδικοι δεν διαφωνούν ως προς το ότι ο κοινός σκοπός των δύο μέτρων

ήταν ακριβώς να διοχετευθεί προς την Passante η ροή της κυκλοφορίας προκειμένου να αποσυμφορηθεί η Tangenziale. Επομένως, είναι προφανές ότι οι ιταλικές αρχές έκριναν ότι σε περίπτωση που η τιμή των διοδίων για τη διέλευση μέσω της Tangenziale ήταν χαμηλότερη από την τιμή των διοδίων για τη διέλευση μέσω της Passante, η έναρξη της λειτουργίας της δεύτερης ως εναλλακτικής διαδρομής δεν θα αρκούσε από μόνη της για να μπορέσει να διοχετευθεί στον επιθυμητό βαθμό η ροή της κυκλοφορίας προς το νέο αυτό τμήμα του αυτοκινητοδρόμου. Πράγματι, αν ίσχυε το αντίθετο, δεν θα υπήρχε ανάγκη αυξήσεως της τιμής των διοδίων.

- 75 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα που προέβαλε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι η μεταφορά της κυκλοφορίας από την Tangenziale προς την Passante έγινε με τον ίδιο ακριβώς τρόπο χωρίς εξομοίωση των τιμών των διοδίων στις δύο αυτές διαδρομές, δεδομένου ότι η επιλογή των οδηγών βασίζεται αποκλειστικά στην κατάσταση της κυκλοφορίας.
- 76 Επιπλέον, δεδομένου ότι, όπως εκτέθηκε στη σκέψη 70 ανωτέρω, ως σχετική αγορά θεωρείται η αγορά της παροχής στα διερχόμενα οχήματα της δυνατότητας χρήσεως οδικών συνδέσεων ταχείας κυκλοφορίας αντί καταβολής διοδίων, στις δύο διαδρομές στις οποίες υφίσταται ανταγωνισμός μεταξύ της Tangenziale και της Passante, το ζήτημα του ουσιώδους επηρεασμού της θέσεως της Autovie Venete και της Autostrade per l'Italia στην αγορά θα πρέπει να εκτιμηθεί σε σχέση με αυτήν την περιορισμένης εκτάσεως αγορά, και όχι σε σχέση με την ευρύτερη αγορά των συμβάσεων παραχωρήσεως αυτοκινητοδρόμων σε ολόκληρη την Ιταλία. Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα που προέβαλε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι, σε σχέση με τα δίκτυα συνολικού μήκους 230 χιλιομέτρων και 3 000 χιλιομέτρων τα οποία βρίσκονται υπό τη διαχείριση αντιστοίχως της Autovie Venete και της Autostrade per l'Italia, η αύξηση της τιμής των διοδίων στα προσδιοριζόμενα στη σκέψη 76 ανωτέρω σύντομα τμήματα, τα οποία εκμεταλλεύονται οι εν λόγω εταιρίες επί της Tangenziale, δεν μπορεί να συνεπάγεται τον ουσιώδη επηρεασμό της θέσεως των εταιριών αυτών στην αγορά.
- 77 Τέλος, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η κυκλοφορία βαρέων οχημάτων, η οποία συγκριτικά παρουσίασε τη μεγαλύτερη μείωση, αποτελεί τον πιο κερδοφόρο τομέα για τους παραχωρησιούχους αυτοκινητοδρόμων, με συνέπεια η μείωση της κυκλοφορίας στον τομέα αυτό να μπορεί κατεξοχήν να έχει ουσιώδεις επιπτώσεις στα προερχόμενα από την εκμετάλλευση έσοδα.
- 78 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η προσφεύγουσα απέδειξε αρκούντως κατά νόμον ότι, λόγω της επικρινόμενης με την καταγγελία αυξήσεως της τιμής των διοδίων επί της Tangenziale, δύο εκ των μελών της, ήτοι η Autovie Venete και η Autostrade per l'Italia, βρίσκονται σε μια πραγματική κατάσταση που τα εξατομικεύει κατά τρόπον αντίστοιχο προς τον αποδέκτη της προσβαλλομένης αποφάσεως, υπό την έννοια της παρατιθέμενης στη σκέψη 65 ανωτέρω νομολογίας, και ότι η εξέλιξη των οικονομικών τους αποτελεσμάτων υπήρξε λιγότερο ευνοϊκή σε σχέση με εκείνη που θα είχαν καταγράψει σε περίπτωση που δεν είχε ληφθεί το επίμαχο μέτρο, υπό την έννοια της παρατιθέμενης στη σκέψη 66 ανωτέρω νομολογίας. Πρέπει να προστεθεί ότι οι δύο αυτές εταιρίες, ως παραχωρησιούχοι τμημάτων επί της Tangenziale, ήταν οι μόνες, μαζί με τη SAVP, που εθίγησαν αρνητικά από την εν λόγω αύξηση της τιμής των διοδίων και ότι η αύξηση αυτή είχε ευνοϊκά αποτελέσματα αποκλειστικώς για τον μοναδικό ανταγωνιστή τους στη σχετική αγορά, ήτοι για την CAV ως ανάδοχο της συμβάσεως παραχωρήσεως με αντικείμενο την Passante.
- 79 Επομένως, τόσο η Autovie Venete όσο και η Autostrade per l'Italia μπορούν παραδεκτώς να ασκήσουν προσφυγή κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως, κατά το μέρος που με την απόφαση αυτή δεν έγινε δεκτό το αίτημα να κινηθεί η επίσημη διαδικασία εξετάσεως όσον αφορά την αύξηση της τιμής των διοδίων. Κατά συνέπεια, η προσφυγή που άσκησε η προσφεύγουσα ως εκπρόσωπος των συμφερόντων των εν λόγω εταιριών είναι επίσης παραδεκτή, κατά το μέρος που αφορά την αύξηση της τιμής των διοδίων.

80 Επομένως, η δεύτερη ένσταση απαραδέκτου πρέπει να γίνει δεκτή όσον αφορά την απευθείας ανάθεση της συμβάσεως παραχωρήσεως για τη διαχείριση της Passante και να απορριφθεί όσον αφορά την αύξηση της τιμής των διοδίων επί της Tangenziale.

3. Συμπέρασμα επί του παραδεκτού

81 Κατά συνέπεια, η ένσταση απαραδέκτου πρέπει να γίνει δεκτή όσον αφορά την απευθείας ανάθεση της συμβάσεως παραχωρήσεως για τη διαχείριση της Passante και να απορριφθεί κατά τα λοιπά. Επομένως, η προσφυγή είναι παραδεκτή κατά το μέρος που αμφισβητεί την περιλαμβανόμενη στην προσβαλλόμενη απόφαση διαπίστωση ότι η αύξηση τιμής των διοδίων επί της Tangenziale δεν συνιστά κρατική ενίσχυση. Αντιθέτως, είναι απαράδεκτη κατά το μέρος που αμφισβητεί τη διαπίστωση ότι η απευθείας ανάθεση της συμβάσεως παραχωρήσεως για τη διαχείριση της Passante δεν συνιστά κρατική ενίσχυση.

B – Επί της ουσίας

82 Η προσφεύγουσα προβάλλει δύο λόγους ακυρώσεως οι οποίοι στηρίζονται κατά βάση στην παράβαση ουσιώδους τύπου, στη μη τήρηση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως, στην παράβαση του άρθρου 107 ΣΛΕΕ και στην παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών.

1. *Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως που στηρίζεται στην παράβαση ουσιώδους τύπου, σε έλλειψη αιτιολογίας και αντιφατική αιτιολογία και στην παράβαση του άρθρου 107 ΣΛΕΕ, όσον αφορά την απευθείας ανάθεση στην CAV της συμβάσεως παραχωρήσεως για τη διαχείριση της Passante*

83 Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως, ο οποίος αφορά αποκλειστικά τη διαπίστωση ότι η απευθείας ανάθεση της συμβάσεως παραχωρήσεως για την Passante δεν συνιστά κρατική ενίσχυση, δεν μπορεί να προβληθεί λυσιτελώς κατά της διαπιστώσεως ότι η αύξηση της τιμής των διοδίων επί της Tangenziale δεν συνιστά κρατική ενίσχυση. Λαμβανομένης υπόψη της σκέψεως 81 ανωτέρω, πρέπει να απορριφθεί ως άνευ σημασίας για την επίλυση της διαφοράς.

2. *Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως που στηρίζεται στην παράβαση ουσιώδους τύπου, σε έλλειψη αιτιολογίας και αντιφατική αιτιολογία, στην παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών και στην παράβαση του άρθρου 107 ΣΛΕΕ, όσον αφορά την αύξηση της τιμής των διοδίων επί της Tangenziale*

α) Επί των αιτιάσεων περί παραβάσεως ουσιώδους τύπου, περί μη τήσεως της υποχρέωσης αιτιολογήσεως και περί παραμορφώσεως των πραγματικών περιστατικών

84 Όσον αφορά τις αιτιάσεις της προσφεύγουσας στο πλαίσιο του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, διαπιστώνεται, όπως ορθώς υποστήριξε η Επιτροπή αναφορικά με την υποχρέωση αιτιολογήσεως, ότι οι αιτιάσεις αυτές εμφανίζονται απλώς και μόνο στον τίτλο του δευτέρου λόγου ακυρώσεως και δεν έχουν εξειδικευθεί με κανένα επιχειρήμα ούτε στο δικόγραφο της προσφυγής ούτε στο υπόμνημα απαντήσεως.

85 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτες, κατά το άρθρο 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας, οι αιτιάσεις περί παραβάσεως ουσιώδους τύπου, περί μη τήσεως της υποχρέωσης αιτιολογήσεως και περί παραμορφώσεως των πραγματικών περιστατικών, οι οποίες προβλήθηκαν στο πλαίσιο του δευτέρου λόγου ακυρώσεως.

β) Επί της αιτιάσεως περί παραβάσεως του άρθρου 107 ΣΛΕΕ

- 86 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η κατασκευή της Passante χρηματοδοτήθηκε από την αύξηση των τιμών για τη χρήση της Tangenziale και ότι η αύξηση αυτή, η οποία είχε ως συνέπεια την εξομίωση των τιμών των διοδίων στα δύο τμήματα, είχε ως αποτέλεσμα τη στρέβλωση του ανταγωνισμού, καθόσον η κυκλοφορία διοχετεύτηκε από την Tangenziale προς την Passante.
- 87 Η Επιτροπή εκτιμά ότι ούτε η είσπραξη διοδίων από τον παραχωρησιούχο ενός τμήματος αυτοκινητοδρόμου ούτε η αύξηση της τιμής των διοδίων συνεπάγονται τη μεταφορά κρατικών πόρων.
- 88 Πρέπει να υπογραμμιστεί συναφώς ότι η προσφεύγουσα δεν διατείνεται ότι οι όροι της συμβάσεως παραχωρήσεως για την Passante, η οποία συνήφθη στις 30 Ιανουαρίου 2009 μεταξύ της ANAS και της CAV, συνιστά κρατική ενίσχυση καθόσον υφίσταται αναντιστοιχία μεταξύ των υποχρεώσεων που υπέχει η CAV από την εν λόγω σύμβαση, αφενός, και των κερδών που αυτή θα μπορούσε να αντλήσει από τη σύμβαση παραχωρήσεως, αφετέρου. Πράγματι, η αιτίαση της προσφεύγουσας περιορίζεται στο ζήτημα της αυξήσεως της τιμής των διοδίων επί της Tangenziale και των επιπτώσεων της αυξήσεως αυτής στα έσοδα που προορίζονται για την απόσβεση των εξόδων για την κατασκευή της Passante.
- 89 Όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 33 ανωτέρω, η προσβαλλόμενη απόφαση αποτελεί απόφαση εκδοθείσα βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 659/1999, καθόσον συνίσταται στη διαπίστωση εκ μέρους της Επιτροπής, μετά το πέρας της προκαταρκτικής εξετάσεως, ότι η αύξηση της τιμής των διοδίων επί της Tangenziale δεν συνιστά ενίσχυση. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει κατά βάση ότι η Επιτροπή θα έπρεπε αντιθέτως να διαπιστώσει ότι το εν λόγω μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση.
- 90 Το άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ χαρακτηρίζει ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά τις ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη μέλη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές.

Επί των πραγματικών περιστατικών της υπό κρίση υποθέσεως

- 91 Εισαγωγικώς, πρέπει να προσδιοριστεί επακριβώς ο τρόπος κατά τον οποίο έλαβε χώρα η επίμαχη αύξηση της τιμής των διοδίων καθώς και ο τρόπος κατά τον οποίο χρησιμοποιήθηκαν τα έσοδα από την αύξηση αυτή.
- 92 Η αύξηση της τιμής των διοδίων επί της Tangenziale αποφασίστηκε για πρώτη φορά με την *delibera* (διοικητική απόφαση) αριθ. 128 του *Comitato interministeriale per la programmazione economica* (διυπουργική επιτροπή οικονομικού προγραμματισμού, CIPE), της 6ης Απριλίου 2006 (*GURI* αριθ. 142, της 21ης Ιουνίου 2006, σ. 16). Ειδικότερα, η πράξη αυτή επιτρέπει «τη θέσπιση, με τις πράξεις οι οποίες συμπληρώνουν [...] τις ισχύουσες συμβάσεις με όσες εταιρίες διαχειρίζονται αυτοκινητοδρόμους που διασταυρώνονται με την Passante di Mestre, ρητρών που να προβλέπουν ενιαία τιμή διοδίων [...] ώστε να εξασφαλιστεί, σε βάθος χρόνου, η ροή των αναγκαιών για την κατασκευή της Passante πόρων». Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, η αρχή της «ενιαίας τιμής διοδίων» έχει την έννοια ότι οι οδηγοί που διέρχονται από αμφότερες τις κατευθύνσεις μεταξύ Πάδοβας και Τεργέστης και μεταξύ Πάδοβας και Belluno έχουν την επιλογή μεταξύ δύο διαδρομών χωρίς να υφίσταται διαφορά ως προς την τιμή των διοδίων.
- 93 Το ποσό κατά το οποίο αυξήθηκε η τιμή των διοδίων καθορίστηκε με την *delibera* αριθ. 3 της CIPE, της 26ης Ιανουαρίου 2007 (*GURI* αριθ. 96, της 26ης Απριλίου 2007, σ. 79). Κατά την πράξη αυτή, η αύξηση συνίστατο στην προσθήκη μιας πλασματικής αποστάσεως 10,14 χιλιομέτρων από

1ης Φεβρουαρίου 2007 και 20,28 χιλιομέτρων από 1ης Ιανουαρίου 2008 στην πραγματική χιλιομετρική απόσταση που διανύθηκε, και στις δύο κατευθύνσεις κυκλοφορίας, επί της Tangenziale, τόσο στον άξονα Πάδοβα-Τεργέστη όσο και στον άξονα Πάδοβα-Belluno.

- 94 Λόγω καθυστερήσεως στην έναρξη της λειτουργίας της Passante, οι ως άνω ημερομηνίες μετατέθηκαν αντιστοίχως για την 1η Μαΐου 2008 και την 1η Ιανουαρίου 2009 με την delibera αριθ. 24 της CIPE, της 27ης Μαρτίου 2008 (*GURI* αριθ. 157, της 7ης Ιουλίου 2008, σ. 55).
- 95 Κατά τις διατάξεις των αναφερθεισών στις προηγούμενες σκέψεις *delibere*, οι σχετικές με την αύξηση της τιμής των διοδίων λεπτομέρειες ενσωματώθηκαν στις συμβάσεις παραχωρήσεως μεταξύ της ANAS, αφενός, και των εταιριών που διαχειρίζονταν την Tangenziale και την Passante, αφετέρου.
- 96 Κατά το άρθρο 4 της συμβάσεως παραχωρήσεως για την Passante, η οποία συνήφθη στις 30 Ιανουαρίου 2009 μεταξύ της ANAS και της CAV (στο εξής: σύμβαση), η σύμβαση παραχωρήσεως για την Passante λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2032. Κατά το άρθρο 6.2 της συμβάσεως, η CAV δεσμεύτηκε ιδίως να επιστρέψει στην ANAS, μέχρι τις 30 Ιουνίου 2010, το σύνολο των δαπανών στις οποίες υποβλήθηκε η δεύτερη για την κατασκευή της Passante. Πράγματι, όπως προκύπτει από τη δικογραφία και, ιδίως, από το άρθρο 3.2, στοιχείο δ', της συμβάσεως, η κατασκευή της Passante χρηματοδοτήθηκε αρχικώς από την ANAS.
- 97 Όπως προκύπτει από το άρθρο 6.4 της συμβάσεως, σε αντάλλαγμα, η CAV θα έχει δικαίωμα:
- πρώτον, στα έσοδα από την αύξηση της τιμής των διοδίων που θα ισχύσει επί της Tangenziale,
  - δεύτερον, στα έσοδα από τα διόδια επί της Passante,
  - τρίτον, από 30ής Νοεμβρίου 2009, στα έσοδα από την προγενέστερη σύμβαση παραχωρήσεως με αντικείμενο τμήμα της Tangenziale, η οποία είχε συναφθεί με τη SAVP, εταιρία στη θέση της οποίας έχει υπεισέλθει η CAV,
  - τέταρτον, στα έσοδα από τις συναπτόμενες από τους παραχωρησιούχους συμβάσεις παραχωρήσεως που αφορούν τους σταθμούς εξυπηρέτησεως αυτοκινήτων.
- 98 Κατ' αυτόν τον τρόπο, τα έσοδα από την αύξηση της τιμής των διοδίων επί της Tangenziale και των λοιπών τμημάτων που μνημονεύονται στην προηγούμενη σκέψη παρέχουν εν τέλει τη δυνατότητα στο ιταλικό Δημόσιο να επανακτήσει τα ποσά που δαπάνησε για την κατασκευή της Passante.
- 99 Όσον αφορά τα λεπτομερή στοιχεία σχετικά με την αύξηση της τιμής των διοδίων, το άρθρο 6.4 της συμβάσεως επαναλαμβάνει κατά βάση τις διατάξεις των αναφερθεισών στις σκέψεις 93 και 94 ανωτέρω *delibere* της CIPE, προβλέποντας την προσθήκη μιας πλασματικής αποστάσεως 10,14 χιλιομέτρων από 1ης Μαΐου 2008 και 20,28 χιλιομέτρων από 1ης Ιανουαρίου 2008, στην πραγματική χιλιομετρική απόσταση που διανύθηκε, και στις δύο κατευθύνσεις κυκλοφορίας, επί της Tangenziale, τόσο στον άξονα Πάδοβα-Τεργέστη όσο και στον άξονα Πάδοβα-Belluno. Όπως προκύπτει από τις διευκρινίσεις τις οποίες παρέσχε η CAV απαντώντας στις γραπτές ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου και τις οποίες επιβεβαίωσαν προφορικώς οι διάδικοι κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, σύμφωνα με το χρηματοοικονομικό πρόγραμμα που έχει προσαρτηθεί στη σύμβαση, η αύξηση αυτή θα ελαττώνεται βαθμιαία μέχρι τη λήξη της συμβάσεως. Πράγματι, η πρόσθετη χιλιομετρική απόσταση ανερχόταν σε 19,88 χιλιόμετρα το 2010, σε 19,48 χιλιόμετρα το 2011 και σε 19,1 χιλιόμετρα από 1ης Ιανουαρίου 2012.
- 100 Όσον αφορά τις λεπτομέρειες σχετικά με την είσπραξη και τη μεταφορά των ποσών που εισπράττονται βάσει της πρόσθετης χιλιομετρικής αποστάσεως, οι διάδικοι, απαντώντας στις γραπτές ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου, διευκρίνισαν, χωρίς να αλληλοαντικρούονται, ότι τα εν λόγω ποσά εισπράττονται από τους παραχωρησιούχους που διαχειρίζονται τους αντίστοιχους σταθμούς

διοδίων –ήτοι από την Autovie Venete όσον αφορά τον σταθμό διοδίων Venezia-Est, από την Autostrade per l'Italia όσον αφορά τον σταθμό διοδίων Venezia-Nord και από την CAV όσον αφορά τον σταθμό διοδίων Venezia-Padova– ή στο όνομα των παραχωρησιούχων από εταιρία ελεγχόμενη από την Autostrade per l'Italia, και, στη συνέχεια, μεταφέρονται στην CAV σύμφωνα με όσα λεπτομερώς ορίζονται στη σύμβαση αμοιβαίων υποχρεώσεων μεταξύ των διαφόρων παραχωρησιούχων.

- 101 Η ακριβής μέθοδος της μεταφοράς ποικίλλει αναλόγως του μέσου πληρωμής που χρησιμοποιεί ο χρήστης:
- σε περίπτωση πληρωμής με μετρητά ή με πιστωτική κάρτα, τα αντίστοιχα ποσά εισπράττονται από τον παραχωρησιούχο που διαχειρίζεται τον οικείο σταθμό διοδίων ο οποίος τα μεταφέρει απευθείας στην CAV (στην περίπτωση του σταθμού διοδίων Venezia-Padova, τον οποίο διαχειρίζεται η CAV, πρόκειται απλώς για εσωτερική λογιστική μεταφορά εντός της CAV),
  - σε περίπτωση πληρωμής μέσω συστήματος αυτόματης εισπράξεως (telepass) ή με προπληρωμένη κάρτα (Viacard), συστήματα τα οποία διαχειρίζεται η ελεγχόμενη από την Autostrade per l'Italia εταιρία Telepass SpA, τα επίμαχα ποσά εισπράττονται από την Telepass και στη συνέχεια μεταφέρονται στην CAV.

Επί του κριτηρίου των κρατικών πόρων

- 102 Όσον αφορά τον χαρακτηρισμό ως κρατικής ενισχύσεως της αυξήσεως της τιμής των διοδίων επί της Tangenziale, οι διάδικοι ερίζουν καταρχάς ως προς το ζήτημα του εάν το εν λόγω μέτρο συνεπάγεται τη μεταφορά κρατικών πόρων υπέρ της CAV ως παραχωρησιούχου της Passante.
- 103 Πρώτον, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, μόνο τα πλεονεκτήματα που χορηγούνται άμεσα ή έμμεσα μέσω κρατικών πόρων πρέπει να θεωρούνται ως ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Η διάκριση που γίνεται στη διάταξη αυτή μεταξύ των «ενισχύσεων που χορηγούνται από τα κράτη» και των «ενισχύσεων που χορηγούνται με κρατικούς πόρους» δεν σημαίνει ότι όλα τα πλεονεκτήματα που παρέχουν τα κράτη μέλη συνιστούν ενισχύσεις, ανεξαρτήτως του αν χρηματοδοτούνται από κρατικούς πόρους, αλλά σκοπό έχει να περιλάβει απλώς στην έννοια αυτή τα πλεονεκτήματα που παρέχονται απευθείας από το κράτος, καθώς και τα πλεονεκτήματα που παρέχονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς τους οποίους έχει ορίσει ή ιδρύσει το κράτος αυτό (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Μαρτίου 2001, C-379/98, PreussenElektra, Συλλογή 2001, σ. I-2099, σκέψη 58 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 104 Δεύτερον, όσον αφορά την έννοια των κρατικών πόρων, υπενθυμίζεται ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ περιλαμβάνει όλα τα χρηματικά μέσα που ενδεχομένως χρησιμοποιεί το Δημόσιο για τη στήριξη επιχειρήσεων, χωρίς να ασκεί επιρροή το κατά πόσον τα μέσα αυτά αποτελούν ή μη διαρκή περιουσιακά στοιχεία του Δημοσίου. Συνεπώς, ακόμη και αν οι δημόσιες αρχές δεν έχουν παγίως στην κατοχή τους τα ποσά που αντιστοιχούν στο επίμαχο μέτρο, το γεγονός ότι αυτά παραμένουν διαρκώς υπό δημόσιο έλεγχο και, συνεπώς, στη διάθεση των αρμόδιων εθνικών αρχών αρκεί για να χαρακτηριστούν ως κρατικοί πόροι (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 16ης Μαΐου 2000, C-83/98 P, Γαλλία κατά Ladbroke Racing και Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-3271, σκέψη 50, και της 16ης Μαΐου 2002, C-482/99, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-4397, σκέψη 37).
- 105 Εν προκειμένω, όμως, όπως επισημάνθηκε στις σκέψεις 100 και 101 ανωτέρω, τα ποσά που αντιστοιχούν στα έσοδα από την αύξηση της τιμής των διοδίων καταβάλλονται απευθείας στην CAV από ιδιωτικές εταιρίες και, ειδικότερα, από την Autovie Venete και την Autostrade per l'Italia ή από την Telepass. Επομένως, τα επίμαχα ποσά διέρχονται απευθείας και αποκλειστικά από ιδιωτικές

εταιρίες, κανένας δε δημόσιος οργανισμός δεν αποκτά, έστω και προσωρινά, την κατοχή ή τον έλεγχο των εν λόγω ποσών. Κατά συνέπεια, δεν πρόκειται για κρατικούς πόρους υπό την έννοια της παρατιθέμενης στις σκέψεις 103 και 104 ανωτέρω νομολογίας.

- 106 Δεδομένου ότι το κριτήριο της χρήσεως κρατικών πόρων δεν πληρούται, επιβάλλεται η διαπίστωση, χωρίς να παρίσταται ανάγκη εξετάσεως των λοιπών στοιχείων της έννοιας της κρατικής ενισχύσεως, ότι η αύξηση της τιμής των διοδίων επί της Tangenziale, καθώς και η χρησιμοποίηση των εσόδων από την αύξηση αυτή για την απόσβεση των εξόδων κατασκευής της Passante, βάσει της συμβάσεως, δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση.
- 107 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί η αιτίαση περί παραβάσεως του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, καθώς και ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως, επομένως και η προσφυγή στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 108 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του αντιδίκου. Επιπλέον κατά το άρθρο 87, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδά του σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων.
- 109 Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε επί της ουσίας και η Επιτροπή ηττήθηκε μερικώς όσον αφορά τις προταθείσες από αυτήν ενστάσεις απαραδέκτου, αποφασίζεται ότι έκαστος εκ των διαδίκων φέρει το ήμισυ των δικαστικών εξόδων του ετέρου διαδίκου. Η προσφεύγουσα φέρει επιπλέον τα δικαστικά έξοδα της CAV ως παρεμβαίνουσας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) **Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) **Η Associazione italiana delle società concessionarie per la costruzione e l' esercizio di autostrade e trafori stradali (Aiscat) φέρει το ήμισυ των δικαστικών εξόδων της, το ήμισυ των δικαστικών εξόδων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και το σύνολο των δικαστικών εξόδων της Concessioni autostradali Venete – CAV SpA.**
- 3) **Η Επιτροπή φέρει το ήμισυ των δικαστικών εξόδων της καθώς και το ήμισυ των δικαστικών εξόδων της Aiscat.**

Pelikánová

Jürimäe

Van der Woude

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Ιανουαρίου 2013.

(υπογραφές)

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς.....	2
Η διαδικασία και τα αιτήματα των διαδίκων	3
Σκεπτικό	4
A – Επί του παραδεκτού	4
1. Επί της πρώτης ενστάσεως απαραδέκτου που στηρίζεται στο ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αποτελεί πράξη δεκτική προσφυγής.....	4
2. Επί της δεύτερης ενστάσεως απαραδέκτου που στηρίζεται σε έλλειψη ενεργητικής νομιμοποίησης της προσφεύγουσας	6
Επί του σκοπού της υπό κρίση προσφυγής	8
Επί των συμφερόντων τα οποία προασπίζεται η προσφεύγουσα στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής	9
Επί του άμεσου επηρεασμού των μελών της προσφεύγουσας	11
– Επί της απευθείας αναθέσεως της συμβάσεως παραχωρήσεως με αντικείμενο την Passante	11
– Επί της αυξήσεως της τιμής των διοδίων στην Tangenziale	12
3. Συμπέρασμα επί του παραδεκτού	15
B – Επί της ουσίας	15
1. Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως που στηρίζεται στην παράβαση ουσιώδους τύπου, σε έλλειψη αιτιολογίας και αντιφατική αιτιολογία και στην παράβαση του άρθρου 107 ΣΛΕΕ, όσον αφορά την απευθείας ανάθεση στην CAV της συμβάσεως παραχωρήσεως για τη διαχείριση της Passante	15
2. Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως που στηρίζεται στην παράβαση ουσιώδους τύπου, σε έλλειψη αιτιολογίας και αντιφατική αιτιολογία, στην παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών και στην παράβαση του άρθρου 107 ΣΛΕΕ, όσον αφορά την αύξηση της τιμής των διοδίων επί της Tangenziale	15
α) Επί των αιτιάσεων περί παραβάσεως ουσιώδους τύπου, περί μη τηρήσεως της υποχρέωσης αιτιολογήσεως και περί παραμορφώσεως των πραγματικών περιστατικών	15
β) Επί της αιτιάσεως περί παραβάσεως του άρθρου 107 ΣΛΕΕ	16
Επί των πραγματικών περιστατικών της υπό κρίση υποθέσεως	16
Επί του κριτηρίου των κρατικών πόρων	18

Επί των δικαστικών εξόδων 19